

मधुवन नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ५

संख्या : १

प्रमाणिकरण मिति : २०७८/३/२

प्रकाशन मिति : २०७८/३/३

भाग - २

मधुवन नगरपालिका

मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोष स्थापना,सञ्चालन तथा ब्यवस्थापन
निर्देशिका, २०७८

मधुवन नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
बर्दिया
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

मन्तव्य

मिति : २०७८/०३/०२

सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रम नेपाल सरकारको प्राथमिकताको कार्यक्रम हो । मातृ तथा नवशिशु मृत्युदर कम गर्दै दिगो विकास लक्ष्य हाँसिल गर्न नेपालले गरेको प्रतिबद्धतामा सहयोगी भूमिका खेल्न तथा आर्थिक अभावकै कारण प्रेषण व्यवस्थापनमा देखिदै आएको ढिलासुस्तीलाई हटाई आमा तथा नवजात शिशुको जीवन रक्षा गर्न मधुवन नगरपालिका भित्रका प्रसूति केन्द्र भएका स्थानिय स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्थापना गरिएको आकषिक चक्रकोषलाई ब्यबस्थित किसिमले सञ्चालन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने उद्देश्यले यो निर्देशिका तयार गरिएको हो । स्थानीय निकायको प्रतक्ष्य संलग्नता,अपनत्व तथा मधुवनको लक्ष्य, घरघरमा स्वास्थ्य भन्ने मूल अभिप्रायलाई आधार मान्दै लागु गरिएको यस निर्देशिकाले आकषिक चक्रकोषको उचित प्रयोग, व्यवस्थापन तथा निरन्तरता हुने कुरामा पूर्ण विश्वास लिएको छु । यस निर्देशिका तयार पार्नमा महत्वपूर्ण सहयोग गर्नुहुने मधुवन नगरपालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख श्री मणीराम आचार्यज्यू लगायत स्वास्थ्य शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू,कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरू, स्वास्थ्य कार्यालय बर्दिया, स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली परियोजना तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई धन्यवाद टक्रयाउन चाहन्छु ।

असार, २०७८

मधुवन नगरपालिका,
मधुवन, बर्दिया

गणेश बहादुर क्षेत्री
नगर प्रमुख

Contents

१. पृष्ठभूमि.....	4
२. परिचय.....	4
.....	4
३. आकस्मिक चक्रकोषको उद्देश्य.....	4
४. आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना.....	4
५. आकस्मिक चक्रकोष परिचालन तथा व्यवस्थापन.....	5
५.१ आकस्मिक चक्रकोष वाट सेवा प्राप्त गर्न सक्ने योग्य व्यक्तिहरु.....	
५.२. आकस्मिक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको गठन.....	
५.३ आकस्मिकचक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको बैठक तथा निर्णय.....	
५.४ आकस्मिक चक्रकोष संचालन प्रक्रिया.....	
६. कोषको रकम परिचालनमा बन्देज तथा रकम परिपूर्तिको व्यवस्था.....	7
७. आकस्मिक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको काम, कर्तव्य र अधिकार.....	8
८. पदपूर्ति तथा पदरिक्त.....	9
९. चक्रकोषको लेखापरिक्षण.....	9
१०. अनुगमन, मूल्यांकन तथा प्रतिवेदन.....	10
११. विविध.....	10
.....	10
अनुसूची १.....	
अनुसूची २.....	
अनुसूची ३.....	
अनुसूची ४.....	

१. पृष्ठभूमि

हरेक महिलाको सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि हकलाई मौलिक हकको रूपमा नेपालको संविधानले सुरक्षित गरिसकेको छ । दिगो विकास लक्ष्य तथा स्वास्थ्यका विभिन्न राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय सभा सम्मेलनहरूमा नेपालले गरेका प्रतिबद्धताहरूलाई पुरा गर्न ऐक्यबद्धताका साथै मातृ तथा नवशिशु मृत्युदर कम गर्नका निम्ति प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा थप टेवा पुर्याउन, स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति सेवा लिन आएका सेवाग्राहीहरू आर्थिक बिपन्नताको कारण विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र प्रयोगबाट बन्चित नहोउन् भन्ने उद्देश्यले आर्थिक अभावकै कारण प्रेषण व्यवस्थापनमा देखिदै आएको ढिलासुस्तीलाई हटाई प्रेषण सेवालाई बैज्ञानिक र चुस्त दुरुस्त बनाउदै आमा तथा नवजात शिशुको जीवन रक्षा गर्न आवश्यक भएकाले मधुवन नगरपालिका र स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको संयुक्त प्रयासमा प्रसूति केन्द्र भएका हरेक स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना गरिएको हो । विगतका वर्षहरूमा यस नगरपालिका भित्रका गर्भवती, प्रसूति, सुत्केरी र नवशिशुहरू आर्थिक अभावकै कारण विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र प्रयोग सम्म पुग्न नसकी ज्यान गुमाउनु परेको दृष्टान्तलाई मनन गर्दै आकस्मिक चक्रकोष स्थापना भएका प्रसूति केन्द्रहरूमा एक रुपता कायम गरी स्थापित चक्रकोषलाई दिगो, पारदर्शी एवं उत्तरदायी बनाउने र व्यवस्थित किसिमले सञ्चालन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने उद्देश्यले मधुवन नगर स्वास्थ्य ऐन २०७८ को दफा ७ को उपदफा (२) तथा त्यसै ऐनको दफा ३० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मधुवन नगरपालिकाले “ मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोष स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७८ ” लागु गरेको छ ।

२. परिचय

स्वास्थ्य संस्थाको संरचना, उपकरण, विशेषज्ञ सेवा नभएको वा अन्य कुनै कारणले उपचार तथा सेवा प्रदान गर्न नसकिने अवस्था भएमा अति बिपन्न, असहाय, पिछडिएका तथा बन्चितकरणमा परेका समुह वा स्थानीय तहबाट तोकिए बमोजिमका समुहहरूबाट गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशुको जीवन रक्षाको लागि उपयुक्त स्वास्थ्य संस्थामा तुरुन्त प्रेषण गर्न आर्थिक संकट नपरोस् भन्नाका निम्ति प्रसूति केन्द्र सञ्चालनमा आएका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आकस्मिक चक्रकोषको व्यवस्था गरिएको छ । आवश्यकता अनुसार उक्त कोषलाई विस्तार गर्दै लैजान पनि सकिनेछ ।

३. आकस्मिक चक्रकोषको उद्देश्य

(क) गर्भवती, प्रसूति तथा सुत्केरी अवस्थामा जटिलयुक्त समस्या भएका महिलाहरूको प्रेषण व्यवस्थापन गर्न

मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोष स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८

पेज नं. ४

कठिनाई पर्दा तत्काल सापटी रकम उपलब्ध गराउने ।

४. आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना

अति विपन्न, असहाय, पिछडिएका तथा बन्चितकरणमा परेका वा स्थानीय तहबाट तोकिए बमोजिमका समुहहरूबाट गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशु लाभान्वित हुने गरी मधुवन नगरपालिका भित्र पर्ने प्रसूति केन्द्र भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको पहल कदमीबाट आकस्मिक चक्रकोष स्थापना गरिएको छ । उक्त स्थापित चक्रकोषमा नगरपालिकाले आवश्यक पुँजी थप गरी मधुवन नगरपालिकाको स्वास्थ्य नीति तथा ऐनको मर्म र भावना अनुरूप चक्रकोष सञ्चालनमा ल्याएको हो । जनघनत्व, भुगोल तथा अन्य आईपर्न सक्ने आवश्यकता अनुरूप प्रसूति केन्द्रहरू स्थापना हुँदै जाँदा यस नगरपालिकाले आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना पनि स्वतः विस्तार गर्नेछ । स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खातामा चक्रकोषको लागि जम्मा भएको रकमबाट न्यूनतम नगद रकम कम्तिमा रु. १०,००० (अक्षरूपी दस हजार रुपैया मात्र) सम्म सदैव प्रसूति केन्द्रमा रहने गरी उक्त कोष सञ्चालनमा समेत आईसकेको छ । यो कोषमा देहाय बमोजिमका स्रोतहरूबाट रकम उपलब्ध हुनसक्नेछ ।

- (क) संघीय सरकार र प्रदेश सरकार बाट प्राप्त अनुदान रकम ।
- (ख) नगरपालिकाले आकस्मिक चक्रकोषको लागि स्वास्थ्यसंस्थामा छुट्ट्याएको रकम ।
- (ग) वडा वा स्थानीय स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिले दिएको अनुदान रकम ।
- (घ) सरकारी, गैर सरकारी सघसंस्था, निजी क्षेत्र तथा सामाजिक अभियन्ताहरूबाट प्राप्त अनुदान रकम ।
- (ङ) स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिले विविध क्रियाकलाप संचालन गरी प्राप्त गरेको रकम
- (च) शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम ।
- (छ) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम ।

पुनश्चः स्थानाय स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूत सवालन आउन सवाग्राहाहरूका घनत्व, चाप तथा काष खपतका आधारमा नगरपालिकाले स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आकस्मिक चक्रकोषको बिउ पुँजी वा थप पुँजी आवश्यकता अनुसार फरक फरक गर्न सक्नेछ । त्यसैगरी चन्दा, दान दातव्य वा अन्य स्रोतबाट कुनै निश्चित स्वास्थ्य संस्थामा आकस्मिक चक्रकोषको थप पुँजीका रुपमा प्राप्त रकम उक्त स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खातामा चक्रकोषको शीर्षकमा जम्मा हुनेछ ।

५. आकस्मिक चक्रकोष परिचालन तथा व्यवस्थापन

५.१ आकस्मिक चक्रकोष वाट सेवा प्राप्त गर्न सक्ने योग्य व्यक्तिहरू

बुँदा नं. ४ मा उल्लेख भए बमोजिम रकम उपलब्ध भएर सञ्चालनमा रहेको चक्रकोष मार्फत सेवा प्राप्त गर्न देहायका व्यक्तिहरू योग्य हुनेछन्

मधुवन नगरपालिका भित्र स्थायी रुपमा बसोबास भएका अति विपन्न, असहाय, पिछडिएका तथा बन्चितकरणमा परेका वा स्थानीय तहबाट तोकिए बमोजिमका समुहहरूबाट गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशुहरू ।

५.२. आकस्मिक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको गठन

मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोष संचालन गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा आर्थिक जिम्मेवारी सहित एक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोली रहनेछ । उक्त टोलीमा निम्न सदस्यहरू रहनेछन्

(क) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख —कोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका — संयोजक.....१ जना

(ख) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाका प्रसूति सेवा प्रदायकहरू —सदस्य.....२ जना

आवश्यक परेमा यस मधुवन नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू, स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू, अन्य प्रसूति सेवा प्रदायकहरू, स्वास्थ्यसँग सरोकार राख्ने दातृसंस्थाहरू, संस्थाहरू र पालिकाको कोष तथा वित्तसंग सम्बन्धित विशेष व्यक्तिहरूलाई चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको आमन्त्रित सदस्यका रूपमा राख्न सकिनेछ ।

तथा व्यवस्थापन समितिको बैठकले अनुमोदन गर्नुपर्नेछ । अनुमोदन विना चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीले जिम्मेवारी बहन गर्न पाउने छैन।

५.३ आकस्मिकचक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको बैठक तथा निर्णय

(क) टोलीको बैठक टोलीको संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ । टोलीको संयोजकले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन् र निजको अनुपस्थितिमा चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका अन्य सदस्य मध्ये सेवा जेष्ठताको आधारमा जेष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछन् ।

(ख) टोलीको बैठक मासिक रूपमा बस्नेछ । आवश्यकता अनुसार टोलीको संयोजकको निर्देशनमा जुनसुकै बेला पनि बैठक बोलाउन सकिनेछ ।

(ग) टोलीको बैठक हरेक महिना स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्नु भन्दा अगावै बसिसकेको हुनुपर्नेछ ।

(घ) टोलीको बैठक बस्नु भन्दा कम्तीमा चौबिस घण्टा अगावै बैठकमा छलफल हुने कार्यसूची सहितको सुचना टोलीको संयोजकले सबै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ ।

(ङ) टोलीको कुल सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा टोलीको बैठकको लागी गणपुरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ ।

(च) टोलीको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

५.४ आकस्मिक चक्रकोष संचालन प्रक्रिया

(क) स्थानीय स्वास्थ्य संस्था तहमा एक आकस्मिक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोली रहनेछ।

(ख) आकस्मिक चक्रकोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन टोलीको माग बमोजिम स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खातामा भएको चक्रकोषको रकम समितिको निर्णय गराएर मात्र आकस्मिक चक्रकोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन टोलीलाई निकास गरिनेछ।

(ग) उक्त निकास भएको चक्रकोषको रकम एकजना सेवाग्राहीलाई बढिमा नगद रु.५,०००.(अक्षरूपी पाँच हजार रुपैया मात्र) सम्म तुरुन्त उपलब्ध हुनेगरी, आकस्मिक चक्रकोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन टोलीले प्रसूति सेवा प्रदायकको जिम्मामा दिनेछ । रु.१०००० (अक्षरूपी दश हजार रुपैया मात्र) भन्दा बढि रकम प्रसूति सेवा प्रदायकमा मौज्दात देखिन आएमा तुरुन्त स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खातामा जम्मा गरिहाल्नु पर्दछ । यसको सम्पूर्ण जानकारी स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिमा गराउनु पर्नेछ ।

(घ) चक्रकोषको नाममा छुट्टै खाता सञ्चालन हुनेछैन ।स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खाताबाट नै चक्रकोष संचालन हुनेछ । अन्य वित्तीय व्यवस्थापन मधुवन नगर स्वास्थ्य ऐन २०७७ को दफा १३ अनुसार हुनेछ ।

(घ) स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा आएका अति विपन्न, असहाय, पिछडिएका तथा बन्चितकरणमा परेका वा स्थानीय तहबाट तोकिए बमोजिमका समुहहरुबाट गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशुहरु आर्थिक अभावकै कारण प्रेषण गरिएको स्वास्थ्य संस्था पुग्न कठिनाई भएको कुरा सेवा प्रदायकलाई मनासिव लागेमा त्यस्तो अवस्थाका सेवाग्राहीहरुले अनुसूची १ बमोजिम भरपाई गरी यस चक्रकोषबाट एकजना सेवाग्राहीले बढिमा रु.५,००० (अक्षरेपि पाँच हजार रुपैया मात्र)सम्म सापटी लिई सेवा प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

(ङ) यसरी भरपाई गरेको रकमलाई प्रसूति सेवामा खटिएका तथा चक्रकोष सञ्चालनको जिम्मा पाएका सेवा प्रदायकहरुले यथासक्य छिटो रकम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(च) स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाबाट सापटी लिने सेवाग्राहीले आफूले सापटी लिएको मितिले ९० दिन (३ महिना) भित्र आफैले वा निजको सम्बन्धित व्यक्तिले कोषमा रकम फिर्ता गर्नु पर्नेछ । यसरी सापटी लिएको रकमलाई कोषको जिम्मेवारी तोकिएको सेवा प्रदायकले अनुसूची २ अनुरूपको फारम भराई रकम सोधभर्नामा सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

(क) यस निर्देशिकाले तोकेको बाहेक अन्य शिर्षकमा आकस्मिक चक्रकोषको रकम खर्च तथा परिचालन गर्न पाइने छैन ।

(ख) आकस्मिक कोष संचालन गरे बापत चक्रकोष संचालक टोली वा अन्य कसैलाई पनि सेवा, सुविधा वा सहूलियतको रुपमा चक्रकोषबाट रकम उपलब्ध गराइने छैन ।

(ग) यो चक्रकोष उपभोग गर्ने व्यक्तिले अति गरिबीका कारण वा अन्य विशेष परिस्थिति सृजना भई कोषको रकम फिर्ता गर्न सम्भव नभएमा वा सम्भव छैन भन्ने कुरा चक्रकोष संचालक टोलीलाई लागेमा चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको पूर्ण बैठकले उक्त सापटी रकम फिर्ता आउन नसक्ने कारण खुलेको पत्र स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको बैठक समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ । स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिले उक्त पत्रलाई कार्यपालिकामा पेश गर्नेछ। कार्यपालिकामा पेश गरिसकेपछि पत्रमा खुलाईएको सापटी रकम फिर्ता आउन नसक्ने कारण कार्यपालिकालाई मनासिव लागेमा कार्यपालिकाको बैठकको बहुमतको निर्णयबाट स्वीकृत गरे पश्चात मात्र नगरपालिकाले सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको चक्रकोषमा फिर्ता नभए बराबरको रकम परिपूर्ति गर्न सक्नेछ ।

(घ) चक्रकोषको रकम उपभोग गर्ने व्यक्तिले तोकिएको समयमा फिर्ता नगरे फिर्ता गर्ने म्याद सकिएको २ महिना सम्म सापटी लिएको रकमको ३ % प्रतिशतका दरले ब्याज लाग्नेछ । सापटी लिएको रकमको ब्याज जोडिएको २ महिना सम्म पनि रकम फिर्ता नगरे वा हिनामिना गरेमा चक्रकोष संचालन टोलीले निजलाई कारबाही गर्नुपर्ने कारण खुलाई कारबाही वा असुल उपरको निम्ति एक उजुरी पत्र स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति समक्ष निर्णयार्थ पेश गर्नुपर्दछ । उक्त निर्णय पश्चात नगरकार्यपालिकाको स्वीकृतिमा प्रचलित कानुन बमोजिम नगरपालिकाले निजलाई आवश्यक कारवाही गर्नेछ ।

७. आकस्मिक चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) चक्रकोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नुका साथै मासिक रुपमा नियमित बैठक बसी निर्णयहरू गर्ने ।

(ग) आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना, परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि स्थानीय स्रोत साधन जुटाउनुको साथै आवश्यक समन्वय तथा सहयोग पुर्याउने ।

(घ) नगरपालिका भित्र पहिलेदेखि नै स्थापना भई निष्क्रिय अवस्थामा रहेका वा उचित प्रयोग तथा परिचालन हुन नसकेका अन्य कुनै किसिमका कोष वा सञ्चित खाता छन् भने त्यस्ता कोषहरूको पनि हालको अवस्था पहिचान गरी व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्ने ।

(ङ) चक्रकोषको मासिक, अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गर्ने ।

(च) चक्रकोषको वृद्धि र प्रवर्द्धनको लागि स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति, नगरपालिका, विभिन्न संघसंस्था तथा व्यक्तिहरूसंग समन्वय गरी आवश्यक पहल गर्ने ।

(छ) चक्रकोषको प्रभावकारिता एवं पारदर्शिताको लागि वार्षिक रुपमा सामाजिक लेखा परिक्षण गर्ने ।

(ज) चक्रकोषको रकम माग गर्ने व्यक्तिलाई तोकिएको प्रकृया पुर्याएर अविलम्ब रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

(झ) यो निर्देशिकाको भावना अनुरूप काम गरी चक्रकोषको रकमलाई प्रभावकारी ढंगले परिचालन गर्न सहयोग पुर्याउने ।

(ट) चक्रकोष प्रयोग गर्ने सेवाग्राहीको यथार्थ आर्थिक, पारिवारिक, जनसाङ्ख्यिक तथा सामाजिक अवस्थालाई वडाको रेकर्ड तथा अन्य दस्तावेजहरुबाट सुनिश्चित गर्ने ।

(ठ) स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदायकहरुको साथमा रहिरहने चक्रकोषको न्यूनतम रकमलाई २४ सै घण्टा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

(ड) चक्रकोष प्रयोग गर्ने सेवाग्राहीको यथार्थ आर्थिक, पारिवारिक तथा सामाजिक अवस्था बुझेर चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीमा जानाकारी गराउने ।

(ण) चक्रकोषसंग सम्बन्धित भैपरी आउने सम्पूर्ण कामहरु अविलम्ब सम्पन्न गर्ने ।

भएको मितिले ३ वर्षको हुनेछ । चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका सदस्यहरु पुनः छनौट हुन यस निर्देशिकाले वाधा पुर्याएको मानिने छैन तर एउटै व्यक्ति लगातार ३ पटक भन्दाबढी चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीमा छनौट हुनु मनासिब मानिने छैन । यदि लगातार ३ पटक भन्दा बढी छनौट गर्नुपर्ने अवस्था आइपरेमा स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको संरक्षकको लिखित स्वीकृति लिएर मात्र छनौट गर्नुपर्नेछ । पदावधि बाँकी छर्दै कुनै सदस्यको स्थान रिक्त हुन आएमा वा स्थानान्तर भएमा त्यस्तो रिक्त स्थानको पदपुर्ति बाँकी अवधिको लागि मात्र हुनेछ । निम्न अवस्थामा चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका सदस्यहरुको पद रिक्त हुनेछः

(क) निजको मृत्यु भएमा ।

(ख) निज बसाई सरी गएमा ।

(ग) निजको राजिनामा स्वीकृत भएमा ।

(घ) मानसिक अवस्था ठिक नभएमा वा कोषको रकम हिनामिना गरी कारवाही भएमा ।

(ङ) नैतिक पतन देखिने कार्य गरेमा वा अन्य कार्य व्यस्तताले विना जानकारी ३ पटक वा सो भन्दा बढी बैठकमा उपस्थित नभएमा ।

तर यस्तो अवस्थाको व्यक्तिलाई सुनुवाईको उचित मौका भने दिइनेछ ।

९. चक्रकोषको लेखापरिक्षण

(क) नगरपालिकाले तोकेको मान्यता प्राप्त लेखा परिक्षकबाट स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको खाता सँगै चक्रकोषको आन्तरिक तथा बाह्य लेखा परिक्षण हुनेछ ।

(ख) लेखापरिक्षकले दिएको सुझाव, निर्देशन र देखाएको बेरुजी दाखिला आदि भए सो को पालना चक्रकोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन टोलीले गर्नुपर्नेछ ।

(ग) कोष संचालनको लागि आवश्यक निवेदन, फाराम, भरपाई ,सहमती सम्झौता-पत्र तथा अन्य कागजातहरू यस निर्देशिकाको अनुसूचीमा तोकिए बमोजिम हुनेछन् ।

१०. अनुगमन, मूल्यांकन तथा प्रतिवेदन

मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोषको अनुगमन तथा मूल्यांकन मधुवन नगरपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ । स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको मासिक बैठकमा चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका संयोजक द्वारा चक्रकोष सम्बन्धमा छलफल तथा श्रेष्ठा अध्यावधिक गराउनु पर्नेछ । उक्त अध्यावधिक श्रेष्ठालाई चौमासिक रुपमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा अनुसूचि ३ अनुसार प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ । प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले मासिकरुपमा आकष्मिक चक्रकोष प्रयोग भएका सेवाग्राहीहरूको संख्या सेवा सुचांक प्रगति पाटी वा अन्य कुनै माध्यम द्वारा अध्यावधिक गराउनुपर्नेछ ।

११. विविध

यस निर्देशिकामा लेखिएको कुरामा यसै बमोजिम र अन्य कुराहरूमा स्थानीय प्रचलित नियम अनुसार हुनेछ । जिम्मेवारी वहन गर्दै जाने क्रममा चक्रकोष संचालन तथा व्यवस्थापन टोलीका सदस्यहरू बिच वैमनस्य, कलह वा मनमुटाव भयो भने त्यसको ब्यवस्थापन गर्न स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिले आवश्यक पहल गर्नेछ ।

अनुसूची १

आकस्मिक चक्रकोष सापटी दिदाको भरपाई

भरपाई दादै म बर्दिया जिल्ला ..... नगरपालिका .....

बस्ने.....वडा नं श्री.....

को छोरा र छोरी र बुहारी र श्रीमति वर्ष को श्री.....

ले मेरी.....

प्रसुती समस्याको कारण सुविधायुक्त .....

स्थानमा लैजान यस स्वास्थ्य चौकीको आकस्मिक प्रसुती सेवा चक्रकोषबाट

.....रु/ सापटी लिएको / लिएकी छु । सो सापटी रकम आजका मितिले

३ महिना भित्रमा फिर्ता गर्नेछु । तोकिएको समय भित्र फिर्ता नगरेमा मेरो घरघरानाबाट प्रचलित कानून

अनूसार असुल उपर गर्न मेरो मञ्जुर छ ।

नाम थर:

सही

मिति

जमानत

१ (

२ (

निवेदकको आँठा छाप

दायाँ

बायाँ

अनुसूची २

रकम फिर्ता गरेको रसिद

.....स्वास्थ्य चौकी, मधुवन, बर्दिया

बर्दिया जिल्ला, मधुवन नगरपालिका, वडा नं बस्ने तपाईं .....

ले यस..... वर्ष.....श्री

स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक चक्रकोषबाट मिति

मा लिनु भएको सापटी रु.....

मा यस..... आज मिति .....

स्वास्थ्य संस्थाको आकस्मिक चक्रकोषमा फिर्ता गर्नुभएकोमा सधन्यवाद यो रसिद उपलब्ध गराईएको छ ।

रसिद दिनेको

नाम ः

ठेगाना । सम्पर्क नंः .

पद ः

दस्तखत ः

मिति ः

छाप

अनुसूची ३

आकस्मिक चक्रकोष सेवा

चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन फाराम

.....प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकी
.....

मिति ०:

विषय ०: .....देखि .....सम्मको प्रगति
प्रतिवेदन

१	चक्रकोषबाट सापट लिएका महिलाको संख्या	
२	विगत चौमासिकमा चक्रकोषबाट खर्च भएको जम्मा रकम	
३	विगत चौमासिकमा फिर्ता गरेको जम्मा रकम	
४	कोषमा अघिल्लो चौमासिकमा बैंक मौज्जात रकम	
५	यस चौमासिकमा कोषबाट सापटी लिएका महिलाको संख्या	
६	यस चौमासिकमा फिर्ता गरेको जम्मा	
७	कुनै श्रोत (चन्दा, दान, आदि) बाट कोषमा जम्मा हुन आएको रकम	
८	हाल बैंकमा मौज्जात रहेको जम्मा रकम	

K|LTJ]BG TOF/ UG]{ M

K|DFL)FT UG]{ M

अनुसूची ४

Clinical Criteria for maternity cases referral:

मातृ तथा नवशिशु आकस्मिक चक्रकोष स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८

पेज नं. १५

HP)

Hospital, Bardiya Hospital)

Planned maternal referral

Obstetric reasons:

- Prolonged pregnancy (>41 weeks) if not in labour
- Previous C-section
- Transverse lie/breech(after 37 wks)
- Pre-eclampsia/eclampsia
- Bad obstetric history, history of still birth
- Previous history of obstetric complications

Non obstetric reasons:

- Any medical illnesses e.g. hypertension, severe anaemia, Respiratory: CoPD
- HBsAg/HIV/AIDS: if management not

Obstetric reasons:

- Prolonged pregnancy (>41 weeks) if not in labour
- Previous C-section
- Transverse lie/breech (after 37 wks)
- Bad obstetric history, history of still birth
- Previous history of obstetric complications

Non obstetric reasons:

- Severe medical illnesses e.g. heart disease, ARF, liver failure,
- HBsAg/HIV/AIDS: if management not

Emergency maternal referral	<p>1st trimester</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heavy bleeding • Acute abdominal pain • Suspected ectopic pregnancy • Severe infections/fever • Hyperemesis • Abortion complications <p>2nd trimester</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heavy bleeding • Pregnancy with severe anaemia • Pre-term pre-labour rupture of membrane (PPROM) • Severe pre/eclampsia <p>3rd trimester</p> <ul style="list-style-type: none"> • APH • Prolonged pregnancy (>41 weeks) • Retained placenta (if CCT fails at BC) • Uncontrolled PPH • Severe pre/eclampsia • Prolonged labour • Multiple pregnancy with mal presentation of first baby • RH negative <p>Postpartum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uncontrolled PPH • Puerperal pyrexia • Suspected DVT/PE • Sudden postpartum collapse • postpartum eclampsia
-----------------------------	--

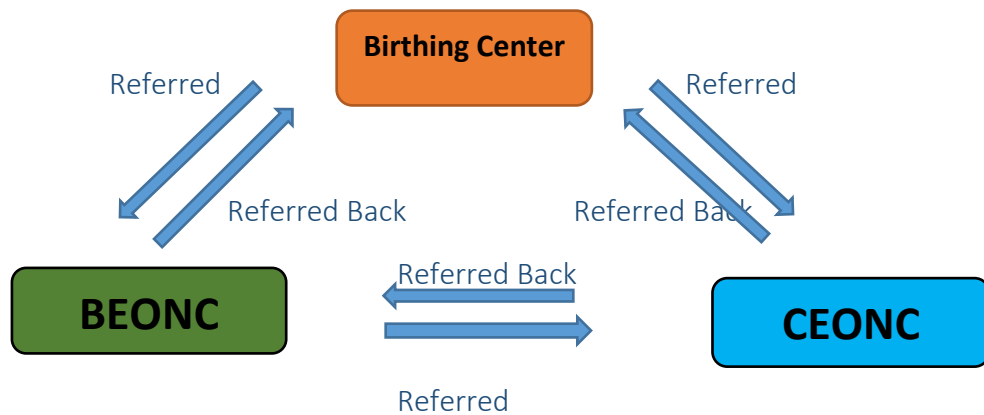
Indication for referral of a newborn baby

- ✓ Preterm < 34 wks, birth weight < 1.8 kg
- ✓ Birth asphyxia
- ✓ Jaundice appearing within 24 hours; persisting for more than 14 days and jaundice extending up to palm and soles on any day

- ✓ Congenital malformations (trachea esophageal fistula, choanal atresia, diaphragmatic hernia, ruptured meningo-myelocoele, ectopia -vesicae)
- ✓ Birth trauma (brachial plexus palsy, facial palsy, fractures)
- ✓ Central cyanosis

Referral Channel

Referral Procedure:

- Explain to the patient party about the condition and the reason for referred to another center.
- Ask the need for transportation management/ Provide contact number of ambulance or contact with ambulance
- Preparation of documents and take necessary action
- Documentation on:
  - Demographic Background (name, age, address, gender)
  - Patient condition (on arrival)
  - Finding of the examination including vital sign
  - Treatment given (Specific drugs used)/ Procedures
  - Present condition (Stabilize the condition)

- Suggest to accompany the visitors who are able/capable to manage emergency situation such as blood donation and financial arrangement.
- Inform to the referral sites for alert & prepare for readiness i.e. Bardiya Hospital or Nepalgunj Hospital.
- Assist woman/ Baby to reach the ambulance if necessary. Also provide service and give accompany up to refer site and hand over. (In critical and life threatening condition)
- Follow- up patient's condition: Telephonic follow up to referred site, Name of service provider, designation and signature with contact number in referral slip that helps in information collection from referred site.

❖ *EOC FUND* can be provided as per need of clients with complete documentation

आज्ञाले
ओमकार शाह
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत